

Catalanització espúria

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Montserrat Bacardí i Tomàs és autora del llibre *Alfons Costafreda. La temptació de la poesia*. Ho és del llibre *Alfonso Costafreda. La temptació de la poesia*.

Cap enrere

La Magrana indica, a la bibliografia del llibre *Pensar el segle XX*, de Tony Judt i Timothy Snyder, quins títols s'han traduït al català. Però l'editorial s'oblida de dir que el de Günter Grass conegut a l'edició americana amb el nom *Crab-walk*, el va publicar Edicions 62 el 2003 amb el títol *Com els crancs*.

No s'aguanta dret

D'ençà que escriu aquest diari, confessa el narrador d'*El cementiri de Praga* –la novel·la d'Umberto Eco– a l'inici del capítol 9, que no ha anat a cap restaurant, però “aquest vespre havia d'animar-me” (“dovevo tenermi su”) i decideix d'anar a un cabaret. A la versió Random House Mondadori-Carme Arenas, el “dovevo tenermi su”, que també es podia traduir per “havia de remuntar la moral”, es converteix en “havia d'aguantar-me dret”.

Quin espectacle!

El DIEC2 manté que el mot *espectacle* té un sentit positiu, digne, en l'exemple “els germans barallant-se entre ells: quin espectacle!”, atès que il·lustra aquesta definició: “Allò especialment notable, digne d'atenció, que s'ofereix a la vista o a la contemplació intel·lectual.” Per sort, tenim l'Alcover-Moll. Hi descobrim el sentit irònic del mot, ni que sigui només a través de la locució *donar un espectacle*, definida d'aquesta manera: “Exhibir-se d'una manera deplorable o ridícula, que crida l'atenció desfavorablement.” El sentit és il·lustrat pel diccionari Alcover-Moll amb aquest exemple de *La Febre d'Or*, de Narcís Oller: “Retiri's i no doni espectacles ni escàndols.”

Una antologia mostra l'origen, la creixença i la diversificació de les odes a Barcelona

D. Sam Abrams ha elaborat un recull exhaustiu de les odes dedicades a Barcelona, des de la Renaixença fins els nostres dies, que mostra tota la rellevància de la tradició. El volum, titulat *Odes a Barcelona. 1840-2011*, ha estat editat per l'Ajuntament de Barcelona. Les odes recollides són totes les que ha pogut localitzar l'antòleg. Hi ha una absència notable, la de Josep Carner, que no és voluntària, sinó imposada pel gestor dels drets del poeta.

La tradició neix, diu D. Sam Abrams a la introducció, en el moment concret de la Renaixença i en el context general de l'inici del procés d'actualització i modernització de l'oda portat a terme pel moviment romàntic a Europa. A través de les aportacions del filòleg Josep M. Domingo, diu l'antòleg, hem sabut que el jove Joaquim Rubió i Ors, (1818-1899), autor de la primera oda coneguda, tenia un exemplar de les *Odes et ballades* (1822) de Victor Hugo a la seva biblioteca i que quan va escriure el poema “Barcelona” seguia els dictats del poeta francès. Bàsicament, reivindicar l'espai de la ciutat com a seu d'un projecte de progrés material, polític, social i cultural. Però, a més, el poeta català va voler documentar certs trets fonamentals de la identitat catalana, rescatar el relat de la història del país i demostrar la validesa de la llengua catalana com a vehicle de creació artística.

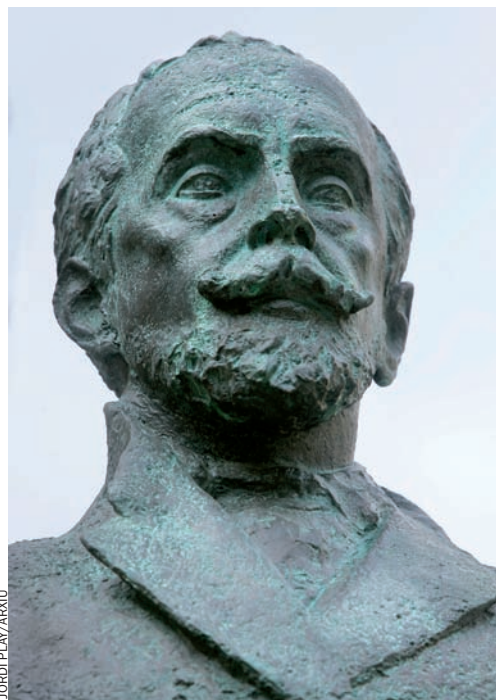
Els autors de la Renaixença, començant per Rubió i Ors i culminant amb Verdguer, enceten la tradició d'odes a Barcelona, però no en tenen la consciència exacta. De fet, el títol mateix d'oda a Barcelona no es tipifica fins que Maragall no publica la seva “Oda nova a Barcelona”, l'any 1911.

Ara, malgrat que no tinguessin clar que construïen una tradició, els autors de la Renaixença van arribar a codificar-ne i a fixar-ne alguns dels elements prototípics. Com a exemple, D. Sam Abrams esmenta la presència d'elements mitològics, que servien per a legitimar i universalitzar la ciutat, dins la voluntat de trobar un equilibri entre localisme i universalitat.

De la Renaixença ençà, mostra l'antologia, la tradició no ha fet sinó consolidar-se, créixer i diversificar-se, tant temàticament com formalment. La consolidació es nota en la continuïtat sovintejada

de la creació d'odes noves. N'hi ha pocs buits en la cronologia. A més, diu l'antòleg, hi podem resseguir perfectament els capítols de les successives tendències literàries, de la Renaixença a la modernitat, bo i passant pel Modernisme, el Noucentisme i algunes opcions més. I també es pot dir això mateix dels grans esdeveniments de la història catalana.

El conjunt, diu D. Sam Abrams, constitueix un preciós llegat patrimonial de la ciutat, de la literatura catalana i de la cultura general del país. Els autors representats arriben a 41. Entre els de les darreres generacions, hi trobem els noms de Francesc Vallverdú, Narcís Comadira, Xavier Bru de Sala, Ferran Aisa, Enric Casasses, Joan Margarit, Carles Miralles, David Castillo, Marta Pessarrodona, David Jou, Lluís Calvo, Jordi Valls i Anton Carrera.

JORDI PLAY/ARXIU

Joan Maragall continua la tradició d'odes a Barcelona començada durant la Renaixença per Joaquim Rubió i Ors.

Lluís Bonada